

Espai de millora contínua dels plans locals de prevenció de drogues 2019

**Orientacions aplicades per a la millora dels
plans municipals de drogues**

**Diputació
Barcelona**

Desembre 2019

Document elaborat per encàrrec i amb la col·laboració de:

**Diputació
Barcelona**

Direcció Tècnica: Núria García. Subsecció de Projectes i Programes. Secció de Recursos per a la Infància i les Famílies. Servei de Suport a Programes Socials. Gerència de Serveis de Benestar Social. Diputació de Barcelona

Consultoria tècnica i execució:

Episteme. Investigació i intervenció social.

Autoria:

David Pere Martínez Oró. Capítol segon, cinquè i sisè.

Òscar Parés. Capítol tercer.

Teresa Moratalla. Capítol quart.

Antoni Llor. Capítol quart.

Àlex Cabré. Capítol cinquè.

Carlota Martín, Ajuntament de Begues. Capítol setè.

Xavier Vaquero, Ajuntament de Sant Cugat del Vallès. Capítol setè.

Joan Barrero, Mancomunitat del Galzeran. Capítol setè.

Anna Novell, Ajuntament de Mollet del Vallès. Capítol setè.

Mar Latorre, Ajuntament de Calella, Pineda de Mar i Tordera.

Elena Maya, Ajuntament de Palau-solità i Plegamans.

Coordinació: David Pere Martínez Oró i Òscar Parés.

| ÍNDEX

1

//////// INTRODUCCIÓ

| 1

2

//////// PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS
DE LA NORMALITZACIÓ

| 2

3

//////// CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

| 9

4

//////// LA INTERVENCIÓ DIRECTA AMB FAMÍLIES
I ADOLESCENTS I EL TREBALL

| 14

5

//////// ASPECTES TÈCNICS PER A LA MILLORA DE
LES ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

| 16

6

//////// SALUT, BENESTAR, PREVENCIÓ I DOTAR DE SENTIT
LA VIDA DELS COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ

| 20

7

//////// FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

| 21

A continuació presentem el document "Orientacions aplicades per a la millora dels plans municipals de drogues 2019". Aquest document recull els elements genuïns i més destacats dels aspectes treballats al llarg de les cinc sessions que han conformat «l'Espai de millora 2019». En aquest sentit, la voluntat és presentar els continguts de forma visual i esquemàtica. Considerem que aquest format permet una comprensió més intuïtiva del coneixement consignat al llarg d'aquestes pàgines.

El document està dividit en cinc capítols que recullen els continguts centrals de cada una de les sessions. A més, trobem un capítol en que presentem les experiències locals que les persones professionals de cada municipi han presentat al llarg de l'Espai de millora 2019. En total comptem amb set experiències locals.

Desitgem que els continguts que es detallen siguin d'utilitat per a millorar la prevenció en general i els plans locals en particular.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

Sessió, 16 de maig de 2019

Planificació

///// Idees centrals

Els esforços que es realitzen a fi de complir objectius i fer realitat diversos propòsits s'han d'emmarcar de forma òptima dins d'una planificació.

Aquest procés exigeix respectar una sèrie de passos que es fixen en un primer moment.

El primer pas és traçar el pla que després haurà de ser concretat.

///// Elements que dificulten l'execució de la planificació

1· Definició dels objectius del pla i viabilitat de la seva execució

La voluntat política d'impacte social sobre la ciutadania pot de-passar la viabilitat d'execució tècnica.

La definició dels objectius d'intervenció respon a uns valors de fons que no sempre són compartits entre els agents.

Les prioritats d'intervenció entre els diferents nivells i comissions - polítiques i tècniques - poden diferir.

2· Estructura i funcionament propi dels ens locals

Coincidència del PLPD amb els cicles legislatius propis de l'ens local.

El desplegament d'accions del PLPD pot topar-se amb d'altres procediments de l'ens local.

Els procediments administratius propis de tota organització pública poden alentir les tasques executives del pla.

La prevenció de les drogodependències acostuma a penjar d'àrees administratives majors.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

| 3

Sessió, 16 de maig de 2019

3· Imprevistos emergents

Imprevistos propis del desplegament de les accions del pla.

Imprevistos derivats de demandes no relacionades amb l'execució del pla per part de nivells jeràrquics superiors.

Atenció a oportunitats no previstes inicialment.

//////// Elements que **faciliten** l'execució de la planificació

1· Gestió del disseny

Definició prèvia dels principis i valors sobre els quals el pla trobarà suport conceptual.

Definició prèvia dels criteris d'intervenció.

Blindatge de l'execució del PLPD respecte als cicles propis de les legislatures polítiques.

2· Gestió dels equips

Apoderament dels equips.

Protecció dels equips.

3· Gestió de la xarxa

Reciprocitat estratègica.

Desplegar un treball educatiu permanent.

Situar a la cua de prioritats les demandes que no són pertinents per a l'execució del pla.

4· Gestió del coneixement

Avaluar l'experiència acumulada.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

Sessió, 16 de maig de 2019

//////// Avaluació per a la planificació

1· Avaluació centrada en generar impactes positius per als equips tècnics

Avaluació entès com a rendició de comptes.

Avaluació com a valoració de satisfacció.

2· Avaluació personalitzada i adaptada als propis recursos dels equips tècnics

Avaluació interna

Avaluació externa

Avaluació d'equip

- s Quines són les accions que s'han dut a terme en els períodes anteriors.
- s Quan de temps ens ha ocupat cadascuna d'aquestes accions.
- s Quin impacte han tingut.

//////// Priorització d'accions i tasques per a la planificació

Calcular els temps dedicats a totes les accions passades en percentatges (%) de dedicació i projectar-ho al futur.

Fer la llista d'accions prioritàries per al proper període d'execució del pla.

Fer una nova graella de calendarització que guiï la nostra acció futura en base a la nostra pròpia experiència i als nostres criteris de valoració.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

| 5

Sessió, 16 de maig de 2019

Treball en xarxa

//////// El treball en xarxa és fonamental per a la correcta execució dels PLPD. Concretament, ens ha de permetre:

- ∞ Sumar les capacitats i els recursos de cadascun dels serveis que conformen la xarxa.
- ∞ Aprofitar i complementar aquests recursos.
- ∞ Identificar i obtenir nous recursos.
- ∞ Desenvolupar projectes/objectius amb major abast i incidència.

//////// La Xarxa Europea de Diàleg Social inspira els següents principis de treball en xarxa:

- ∞ Objectius comuns.
- ∞ Acció comuna.
- ∞ Sinergia, treball en equip.
- ∞ Horitzontalitat.
- ∞ Pertinència participativa i compromís.
- ∞ Autonomia i relació entre les parts.
- ∞ Simplicitat i flexibilitat organitzativa.
- ∞ Comunicació recíproca.
- ∞ Construcció i gestió col·lectiva del coneixement.
- ∞ Avaluació i aprenentatge permanent.

//////// Dificultats de coordinació amb els agents de la Xarxa

- ∞ Diferents interessos i prioritats per part dels diversos agents socials i institucionals.
- ∞ Diferents graus de compromís per part dels diversos agents.
- ∞ Precarietat i temporalitat del treball en l'àmbit local.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

Sessió, 16 de maig de 2019

///// Estratègies de coordinació amb els agents de la Xarxa

1· Fusió de Taules de Treball en Xarxa ja existents

Optimització de les Xarxes formals existents.

Cerca de compromisos institucionals per a la coordinació Inter-Xarxa.

2· Implicació dels nivells institucionals

Implicació dels nivells polítics en el procés de construcció de les prioritats d'acció que guiaran la planificació del PLPD per al present període.

Implicació dels nivells polítics de la resta de departaments, institucions o entitats de la Xarxa.

3· Implicació dels nivells tècnics

Anàlisi particular inicial dels beneficis aliens i incorporació dels objectius i beneficis aliens.

Definició col·lectiva d'objectius i beneficis comuns.

4· Inversió en relacions de confiança amb el costènic

Tenir cura i preocupar-se de les persones de la Xarxa.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

| 7

Sessió, 16 de maig de 2019

Procés i discurs de la normalització

////////

La normalització representa un marcador de canvi pel que fa als consums compulsius d'heroïna, perquè els nous consums es van desvincular dels problemes associats a aquests, per deixar pas a uns consums més acceptats i menys problemàtics.

//////// Els elements que la van possibilitar van ser:

- ∞ La disminució de l'alarma.
- ∞ La difusió dels consums (augment de les prevalences).
- ∞ Unes conseqüències menys problemàtiques (invisibilització dels consumidors).
- ∞ Major accessibilitat a les substàncies.
- ∞ La disminució de l'alarma. La desvinculació dels consumidors amb la marginalitat.
- ∞ Major nombre de persones coneixedores del món de les drogues, especialment els pares i mares dels adolescents.

////////

Les regularitats compartides pels coneixedors del món de les drogues s'aglutinen en el que anomenem: el discurs de la normalització. Aquest discurs és compartit pels coneixedors dels consums recreatius (no només pels consumidors), però cada persona realitza una apropiació personal d'aquest concepte per elaborar el seu propi discurs de la regulació.

//////// El discurs de la normalització és influenciat per:

- ∞ Les posicions del grup d'iguals.
- ∞ La classe social.
- ∞ El procés socialització.
- ∞ L'accessibilitat a les substàncies.

2 | PLANIFICACIÓ, TREBALL EN XARXA I DISCURS DE LA NORMALITZACIÓ

Sessió, 16 de maig de 2019

//////// En l'escenari de la normalització dificulten l'aparició de problemes:

- ∞ La capacitat d'agència dels consumidors.
- ∞ La institucionalització.
- ∞ L'eficàcia simbòlica del discurs de la normalització.
- ∞ Creure que els consums són normals permet mantenir-se normalitzat.

////////

Pel discurs de la normalització, els consums normals venen delimitats per: quan, on, cada quan, quant, amb qui, per què, què i com es consumeix. És a dir, temps, context, freqüència, intensitat, grupalitat, motius, substància i conseqüències.

3 | CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

| 9

Sessió, 20 de juny de 2019

Antecedents dels clubs socials de cànnabis

//////// LA DÈCADA DELS 80: BINOMI «DROGA-DELINQUÈNCIA»

- ∞ A Barcelona es va crear l'Associació Ramón Santos d'Estudis sobre el Cànnabis (ARSEC), que es convertiria en el principal referent del moviment antiprohibicionista durant els pròxims anys.

//////// LA DÈCADA DELS 90: CRISTAL·LITZA EL MOVIMENT CANNÀBIC

1992

Es va aprovar la Llei Orgànica 1/1992 que donava potestat a la policia per sancionar el consum o tinença de drogues a la via pública.

1994

Cent membres d'ARSEC van signar un acord sobre la sembra i el cultiu de dues-centes plantes.

1997

Es va fundar la Revista Cáñamo.

1999

Va obrir a Barcelona «L'interior», una floristeria que venia llavors de marihuana o el primer Grow Shop d'Espanya.

- ∞ Aquesta etapa culmina amb la creació de la Federació d'Associacions Cannàbiques (FAC).

//////// LA DÈCADA DELS 2000: ELS CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

- ∞ Dictamen jurídic sobre la creació de centres per a l'adquisició i consum de cànnabis amb finalitats terapèutiques. Precedent dels clubs de consumidors.
- ∞ El primer va ser el Club de Catadors de Cànnabis de Barcelona (CCCB).

2007

El 2007 es va fundar, al barri de Sants «La Maca», el primer Club Social de Cànnabis que funcionava de manera orgànica (cultiu-transport-distribució-consum). En només 2 anys, a Catalunya ja hi havia uns catorze CSC, començant-se a donar diferències de criteris i funcionament entre ells.

3 | CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

Sessió, 20 de juny de 2019

//////// DEL 2010 ALS NOSTRES DIES: TEMPS DE LA NORMALITZACIÓ JURÍDICA

2012

Nomes a Catalunya, ja hi havia entre cent cinquanta i dos cents CSC operatius.

- ∞ Cas Rasquera.
- ∞ Ordenances municipals.
- ∞ «La Rosa Verda». Aquesta proposta buscava treure els CSC de l'ambigüitat legal. La iniciativa reflectia un ampli consens social.

2015

Al gener, el Parlament de Catalunya aprovà la resolució parlamentària SLT/32/2015.

A finals d'any, el Tribunal Suprem (TS) es va pronunciar de nou sobre la legalitat dels CSC, oferint uns criteris molt restrictius sobre el «consum compartit».

//////// Les condicions de funcionament necessàries perquè un CSC no incorrin en el delictes de tràfic de drogues són:

- ∞ Que es tracti d'un cercle tancat de persones, prèviament identificat i unit per l'interès comú d'un ús segur de les drogues.
- ∞ Que tots els socis participin activament en el cultiu, preparació, subministrament i control de la substància a consumir.
- ∞ Que la quantitat de substància cultivada no excedeixi el límit de consum previst pels membres associats.
- ∞ Que el cultiu compartit vagi seguit d'un consum compartit o que la quantitat lliurada a cada soci sigui en quantitats ajustades als patrons de consum.
- ∞ Que les contribucions dels socis i les taxes periòdiques relacionades amb el consum estiguin estrictament d'acord amb les necessitats operatives de l'associació per assolir els seus objectius.

3 | CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

| 11

Sessió, 20 de juny de 2019

La vessant urbanística i la de salut en la regulació dels CSC

//////// **El creixement exponencial en el nombre de CSC es produeix entre 2010 i 2013. Implicà diferents conseqüències:**

En tres anys, es va passar d'una dotzena de CSCs a més de sis-cents en tot l'Estat espanyol.

Mentre el poder legislatiu i executiu no realitza cap acció, el poder judicial va processar desenes de casos contra persones relacionades amb el món del CSC.

Els ajuntaments foren els primers estaments públics en "intentar posar ordre" a la realitat dels CSC.

//////// **La resolució parlamentària SLT/32/2015 fou impulsada amb l'objectiu d'aplicar polítiques de Salut Pública i proposà una línia de treball amb els consumidors de cànnabis i els seus clubs, basada en el model d'intervenció de Reducció de Riscos i Danys similar al que es va desenvolupar amb èxit els anys 80 i 90 amb el consum d'heroïna. Aquesta perspectiva facilità l'establiment d'unes orientacions adreçades al funcionament dels clubs i les associacions que permeten:**

- ∞ Informar i prevenir sobre les conseqüències i els efectes perjudicials vinculats al consum d'aquesta substància.
- ∞ Conèixer millor la realitat del fenomen (nombre de consumidors, de clubs, maneres de consum, pràctiques de risc) per intervenir-hi amb major eficàcia.
- ∞ Accedir a població usuària de drogues per establir mètodes de detecció precoç, prevenció de riscos i reducció de danys.
- ∞ Evitar el contacte del consumidor amb el mercat negre i altres drogues.
- ∞ Involucrar les persones usuàries i generadores de la "cultura del cànnabis" en l'elaboració de propostes factibles de reducció de riscos i de danys.
- ∞ Possibilitar l'establiment d'un model de clubs: determinant les edats mínimes per associar-se, definint horaris i condicions de salubritat dels locals, evitant activitats de promoció i intervenint amb pràctiques preventives de reducció de riscos i de danys (entre d'altres).

3 | CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

Sessió, 20 de juny de 2019

Els CSC con agents preventius

//////// La promoció de la salut i la perspectiva de salut pública han d'esmerçar esforços per a transformar la mirada pejorativa i estigmatitzant dels clubs de cànnabis, centrada en els danys i el delicte, amb una mirada fonamentada en els valors preventius i la salut. Realitzar aquest exercici de transformació ens permetrà convertir els CSC en una fortalesa del pla de drogues i convertir-los en agents preventius dels danys associats al consum de cànnabis. Si volem potenciar la tasca preventiva dels CSC hem de tenir en compte els següents aspectes:

Dimensió politico-administrativa

En el pla de drogues hem de reconèixer la seva existència i la voluntat d'establir-hi sinèrgies tècniques.

Conèixer i respectar el seu estil de vida i sistema de valors

Per a establir-hi una relació que permeti el treball tècnic serà capital acceptar i normalitzar aquest fet, per així, evitar qualsevol judici de valor o comentari que pugui ser entès com a estigmatitzador.

Formació

Per a convertir-se en agents preventius els responsables i treballadors del CSC han de rebre una formació de qualitat que els permeti dominar tots els aspectes relacionats amb la salut.

Menys presència de consums a l'espai públic

El bon funcionament d'un CSC possibilita que hi hagi menys persones consumint en l'espai públic.

Ordenances municipals

Les ordenances municipals relatives als CSC tenen eixos compartits, tot i que, poden tendir a impossibilitar l'activitat dels CSC o mantenir una actitud més conciliadora.

Crear un clima de confiança i tracte igualitari i bidireccional

És capital presentar els nostres objectius i la finalitat d'establir ponts amb els CSC.

Promoció de la salut i prevenció en els CSC

CSC i comunitat

Els CSC s'han d'integrar dins de la lògica comunitària.

Menors i cànnabis

Unes bones sinèrgies amb els CSC ens poden permetre limitar l'accés al cànnabis als menors d'edat.

3 | CLUBS SOCIALS DE CÀNNABIS

13

Sessió, 20 de juny de 2019

La dimensió de salut en la tasca quotidiana dels CSC

//////// Els CSC estan situats en una posició privilegiada per a modificar els patrons de consum de les persones associades. És per això, que poden realitzar una sèrie d'accions per a millorar la salut de les persones consumidores de cànnabis. Les més destacades:

Control de qualitat del cànnabis

Els CSC han de vetllar per la qualitat del cànnabis, garantint, mitjançant la col·laboració amb laboratoris, que estigui lliure de components peril·losos per la salut.

Informació:

Les persones que dispensen cànnabis han de conèixer a la perfecció els diferents tipus de cànnabis per a oferir a les persones sòcies una informació fidedigna sobre els efectes i les conseqüències de la substància.

Addicció

Les persones dispensadores de cànnabis poden reconèixer a les persones sòcies que realitzen un ús abusiu i problemàtic del cànnabis.

Vies de consum

Els CSC han de treballar per a potenciar vies de consum menys peril·loses com la tòpica o l'oral.

Salut mental

Els CSC poden funcionar com a baula de connexió entre els usuaris amb problemes i els recursos assistencials.

Consum a l'interior

Consumir a l'interior dels locals permet evitar sancions administratives i conflictes a l'espai públic.

4 | LA INTERVENCIÓ DIRECTA AMB FAMÍLIES I ADOLESCENTS I EL TREBALL ENTRE IGUALS

Sessió, 26 de setembre de 2019

Característiques de les famílies

////// Els sistemes familiars, tenen aspectes essencials a tenir en compte quan fem intervenció:

- ∞ Són sistemes jerarquitzats, és a dir, no tots els seus membres són iguals.
- ∞ Les persones, ens trobem sempre dins d'un context concret, sempre hi ha un context familiar.
- ∞ Les famílies es regeixen pel que denominem regles familiars.
- ∞ Les famílies tenen sistemes de creences i valors envers aspectes culturals i religiosos.

La intervenció familiar

- ∞ Les famílies són sistemes complexos en el sentit de que són un grup de persones.
- ∞ La intervenció amb un membre de la família pot repercutir de manera indirecta amb la relació del professional i els altres membres de la família.
- ∞ El professional ha de pensar quin és l'objectiu de la seva intervenció.
- ∞ Abans de la intervenció hem de poder distingir si és un context de prevenció, d'assessorament, assistencial, terapèutic etc., doncs cada context implicarà unes regles i una manera de funcionar diferent.

Aspectes tècnics de la intervenció

Circularitat

Neutralitat

Coresponsabilitat

Legitimitat

Sessió, 26 de setembre de 2019

Les oportunitats i els límits del treball entre iguals en l'àmbit de les drogodependències

Declaració d'Ottawa sobre la promoció de la salut

La promoció de la salut i les accions de salut comunitària consisteixen en proporcionar a les persones els mitjans necessaris per a millorar la salut i poder exercir un major control sobre la mateixa. Per a assolir un estat adequat de benestar físic, mental i social una persona o un grup de persones han de poder ser capaços d'identificar i realitzar les seves aspiracions, satisfer les seves necessitats i canviar o a adaptar-se al seu entorn ambiental. La salut doncs es concep, no com l'objectiu, sinó com la font de riquesa de la vida quotidiana" (carta d'Ottawa, 1986:4)

//////// Fonaments del treball comunitari en l'àmbit de les drogues

- ∞ Si alguna cosa requereix la intervenció o acció amb xarxes comunitàries és un canvi de posicionament del professional que ha de ser capaç de renunciar a ser el qui té el «coneixement» i el poder, per transferir aquests a la comunitat i ser capaç d'aprendre d'ella.
- ∞ Quan parlem d'intervenció en xarxes socials parlem també del treball realitzat amb col·lectius que realitzen conductes de «risc».
- ∞ Es tracta de treballar pel bé comú de tots els ciutadans, per aquest motiu es necessiten recursos i intervencions especialitzades i adaptades.
- ∞ L'accés i coneixement exhaustiu de la realitat d'intervenció és complicat per a molts professionals i la col·laboració d'usuaris o ex usuaris de drogues en actiu o joves en espais d'oci nocturn, ens pot facilitar molt l'accés a aquesta informació.
- ∞ Les activitats basades en la prospecció de camp, el treball entre iguals, l'activisme i la solidaritat, faciliten la presa de consciència de l'estatus de "ciutadania" de ple dret (i deure).
- ∞ Desenvolupar capacitats que millorin l'autonomia i l'autogestió dels riscos relacionats amb la salut ja sigui en l'àmbit individual, grupal o contextual.

5 | ASPECTES TÈCNICS PER A LA MILLORA DE LES ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

Sessió, 24 de d'octubre de 2019

Màrqueting Social per a millorar els processos de captació

- ∞ El Màrqueting Social neix com una eina per a promoure valors i modificar actituds i comportaments.
- ∞ En els darrers anys el màrqueting ha concentrat esforços en els aspectes més emocionals de les marques, les actituds i els valors.
- ∞ El màrqueting social i el tradicional han trobat el seu punt de connexió en la comunicació.

///// Estructura del missatge de comunicació

La persuasió és un camp del màrqueting que va de la mà de la publicitat.

La publicitat va revolucionar aquest paradigma posant a la persona consumidora al centre de l'esquema de pensament.

El punt de partida són les necessitats de la persona receptora.

///// El disseny del missatge persuasiu

Què diem?

1. Target

Definir a qui ens dirigim. Descriure clarament qui és el públic objectiu des d'un punt de vista demogràfic però sobretot psico-demogràfic.

2. Insight

Es aquell pensament que genera tensió en la ment del consumidor/receptor i què és capaç de connectar amb el nostre producte, servei o programa educatiu.

3. Missatge Clau

Es a través de l'*insight* del consumidor que crearem un missatge atractiu i capaç de connectar amb la part racional, però sobretot amb la banda emocional de la persona consumidora.

4. To de la comunicació

En aquest punt parlem d'empatia; de ser capaços de fer servir un llenguatge comunicatiu que estigui en la mateixa freqüència que el nostre interlocutor.

5 | ASPECTES TÈCNICS PER A LA MILLORA DE LES ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

Sessió, 24 de d'octubre de 2019

| 17

//////// Els criteris de la selecció d'idees són els següents:

Rellevant

El missatge ha de ser rellevant per al nostre públic, ha de dir o fer sentir quelcom que aquest consideri important i que l'afecta a ell/ella directament.

Diferencial

Cal assegurar-se que el nostre missatge és diferent respecte als altres inputs que està rebent el nostre destinatari.

Coherent

Verificar que el nostre missatge s'ajusta a la realitat del nostre producte, servei o programa educatiu.

Clar i curt

Assegurar-nos que el missatge és «clar i català». Moltes vegades no tenim en compte que el temps que una persona consumidora, o bé la ciutadania, dedicarà al nostre missatge és molt limitat.

Empatia amb l'interlocutor

Valorar si el llenguatge comunicatiu està en la mateixa freqüència que el nostre receptor/a.

5 | ASPECTES TÈCNICS PER A LA MILLORA DE LES ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

Sessió, 24 de d'octubre de 2019

Bones pràctiques en prevenció primària i universal

Les accions de prevenció dels consums i/o dels riscos associats a les drogues haurien de ser necessàriament preventives.

///// La literatura científica ha acreditat que certes accions preventives potencien les bones pràctiques.

Temporalitat

Les estratègies de prevenció com més sostingudes són en el temps més eficàcia tindran. En aquest sentit, bé sabem que els tallers d'un sol dia tenen una eficàcia nul·la, en canvi, el treball continu en habilitats socials, assertivitat, empatia, treball de pressió grupal, gestió d'emocions, comunicació familiar, actituds vers les drogues, etc., ofereixen molts bons resultats.

Transversalitat

Els programes de prevenció més efectius són els transversals, especialment quan incorporen a la família. Molts programes amb eficàcia pivoten sobre tres eixos: la comunitat, l'escola i la família.

Referència

Els programes de prevenció han de tenir uns/es referents clars. Els destinataris del programes, especialment els més joves, necessiten saber a qui adreçar-se per a obtenir les respostes que necessiten.

Dissenys i objectius sensats

El disseny del programa i la planificació d'objectius pragmàtics amb la realitat sobre la que es vol intervenir esdevé capital per a oferir programes que puguin convertir-se en efectius.

5 | ASPECTES TÈCNICS PER A LA MILLORA DE LES ESTRATÈGIES DE PREVENCIÓ

19

Sessió, 24 de d'octubre de 2019

///// Aspectes clau en prevenció ambiental

Mesures reguladores

Són les que fan referència a l'aplicació de normatives que limiten la presència de riscos en l'àmbit contextual.

Exemple

Prohibir la venta d'alcohol a partir de certes hores, aplicar accions que facin efectiva la prohibició de la venta a menors d'edat, prohibir el logotips als paquets de tabac, etc.

Medi físic

Són les que intenten modificar la distribució contextual o física del riscs.

Exemple

Evitar la concentració de bars en un mateix carrer, evitar els gots de vidre o que els gots tinguin menys capacitat de l'habitual, entre d'altres.

Mesures econòmiques

Són les més impopulars però les més efectives. Es fonamenten en incrementar els preus de les substàncies legals.

Exemple

Apujar el preu del tabac i l'alcohol fins a límits que en desincentivin el consum.

6 | SALUT, BENESTAR, PREVENCIÓ I DOTAR DE SENTIT LA VIDA DELS COL·LECTIUS D'INTERVENCIÓ

Sessió, 21 de de novembre de 2019

Discussió sobre el futur de la prevenció i de les persones que treballen en prevenció

//////// El futur de la prevenció i les persones professionals de la prevenció presenta diferents reptes:

El futur en termes socioculturals és inherent incert.

La prevenció de les pràctiques de risc, en general, i dels consums de drogues en particular, sempre requereix d'innovació.

L'escassetat de recursos tant econòmics com humans és una repte per a la prevenció.

El fenomen de les drogues pot mutar-se cap a escenaris desconeguts.

La implicació política i institucional és capital si volem mantenir uns estàndards de qualitat en prevenció.

Les TIC desplacen a les drogues com a ritual de pas, això implica nous reptes en prevenció.

La privatització de certes recursos pot catalitza la precarietat laboral.

El debilitament de l'Estat del Benestar pot debilitar la qualitat preventiva.

Les persones professionals són la millor garantia per a realitzar una prevenció de qualitat.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

| 21

/ 1 /

////////

Nom

TEATRE COMUNITARI

Població

Begues

Ens responsables de l'execució

Ajuntament / Associació Yo bien Todo bien

Nivell de prevenció

Universal

Tipus de població

Famílies (pares i mares)

Context d'aplicació

Comunitari

Pressupost

2250€

Nom i contacte de la persona responsable

Carlota Martín Enrile martinec@begues.cat

//////// **Objectius**

Reforçar els aspectes preventius a nivell familiar (comunicació, gestió de sentiments, normes i límits, ...) a través de tècniques teatrals.

//////// **Temporalització**

Curs escolar d'octubre a juny.

//////// **Resum del projecte**

Any inici 2011

Taller de teatre per a pares i mares.

Objectiu: Reflexionar sobre la pròpia acció educativa a casa. Potenciar les capacitats per crear, millorar i visualitzar noves maneres de conviure.

Difusió: correus electrònics a tots els pares i mares amb infants escolaritzats al municipi. També es va fer un vídeo per explicar millor l'activitat.

Dinamitzadors: dos especialistes en teatre. Amb la tècnica de l'ajuntament fem 3 reunions de seguiment de l'activitat a cada curs per valorar l'evolució i preparar materials de reflexió que es reparteix entre els participants.

Valoració amb els participants: Valorem en quins aspectes pensen que els ha ajudat el taller a modificar les dinàmiques familiars.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 1 /

Aspectes apresos

Es molt important que els dinamitzadors estiguin implicats amb el projecte. La difusió de l'activitat és clau pel seu èxit.

Debilitats

Cal millorar la valoració del projecte. Díficil d'explicar els aspectes preventius que té l'activitat tant a responsables municipals com a usuaris.

Oportunitats

Es una activitat amb molt de potencial.

Fortaleses

Projecte consolidat i que el boca a boca va fent créixer pel que fa a la inscripció.

Amenaces

El pressupost. La no valoració del projecte per responsables municipals.

Recomanacions per a futures implementacions

Explicar molt be el projecte i treballar molt la difusió.

Per a més informació (link del projecte)

<https://youtu.be/qQRmtSCKr9k>

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

23

/ 2 /

////////

Nom

ESPAI D'ASSESSORAMENT 1 SEGON

Població

Sant Cugat del Vallès

Ens responsables de l'execució

Ajuntament

Nivell de prevenció

Selectiva

Tipus de població

Joves i famílies

Context d'aplicació

Comunitat

Nom i contacte de la persona responsable

Xavier Vaquero Isart info@1segon.cat / 667433237

//////// **Objectius**

Oferir un espai d'atenció a joves i famílies amb malestar emocional en els que aparegui el consum de cànnabis com a símptoma.

//////// **Temporalització**

Pla drogues de 4 anys (2013-2017) i el nou Pla de drogues i pantalles (2019-2024)

//////// **Resum del projecte**

Un dels pilars principals d'intervenció del Pla de Drogues de Sant Cugat és l'ASSESSORIA SOBRE DROGUES A JOVES I FAMÍLIES. Aquest servei és un espai d'atenció a joves consumidores de drogues o pantalles i a les seves famílies.

Des d'un enfoc sistemàtic i axiològic, s'acompanya als joves a aprofundir en el malestar emocional que estigui patint (i que pot estar contribuint al consum abusiu (de drogues o pantalles). També s'acompanya a les famílies a millorar les dinàmiques familiars, la comunicació, etc.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 2 /

Aspectes apresos

Sota tot consum problemàtic (de drogues o pantalles) s'amaga un malestare emocional. Principalment, el focus d'aquest malestar té el seu origen en les dinàmiques relacionals familiars.

Debilitats

L'horari d'atenció requereix que l'espai estigui obert per les tardes i pels matins. El tipus d'intervenció (per la seva qualitat en l'atenció) aposta per oferir bastantes sessions d'atenció. Aquest fet, que és un valor, té una debilitat, que requereix un horari d'atenció més gran per poder atendre a totes les demandes que hi ha. Això provoca que el tècnic no pugui atendre a altres accions del pla.

Oportunitats

Aquest model d'assessoria posa el focus en els malestars emocionals dels adolescents. És un servei que gairebé no existeix en altres municipis, per la seva inversió de temps i del tècnic (especialista en atenció als consums de drogues des d'un enfoc sistèmic (gairebé terapèutic). L'aposta per aquesta assessoria omple un buit en el municipi ja que no hi ha serveis d'atenció a les adolescències sense patologia (com és el cas del CSMIJ quan hi ha un trastorn adjacent).

L'oportunitat és poder adreçar el focus i deixar de fer atenció als consums de drogues des d'un enfoc conductual en el que es pretén eliminar el consum. També és important el fet que l'Assessoria s'enfoca molt més enllà d'aquests consums (malestars familiars, relacionals, crisis d'identitat i sentit vital, etc.).

Fortaleses

La seva fortalesa és el vincle i el "temps" dins del temps que es crea. Es prioritza l'atenció de qualitat, vetllant molt per ser un espai ben contingut on joves i les seves famílies es senten molt ben ateses.

L'enfoc sistèmic és una fortalesa per atendre a les famílies.

L'eina de l'Axiologia formal permet disposar d'un mapa per orientar la intervenció i a la vegada permet avaluar-la.

Amenaces

Com sempre, que des d'un nivell polític es decideixi un canvi d'enfoc o reduir el pressupost.

Per a més informació (link del projecte)

www.1segon.cat

/ 3 /

////////

Nom

JOVES AGENTS DE SALUT DEL GALZERAN

Població

Mancomunitat del Galzeran. Municipis de Montornès del Vallès, Vilanova del Vallès, Vallromanes, Martorelles, Santa Maria de Martorelles i Sant Fost de Campsentelles.

Ens responsables de l'execució

Mancomunitat del Galzeran

Nivell de prevenció

Selectiva, Prevenció entre iguals

Tipus de població

Joves

Context d'aplicació

Àmbit de l'oci nocturn

Pressupost

2.500€ aprox

Nom i contacte de la persona responsable

Joan Barrero (critic@eines.coop) / Judith Pardo (judith@eines.coop)

//////// **Objectius**

Generar un grup de joves agents de salut per a la promoció d'hàbits saludables entre iguals.

//////// **Temporalització**

1a experiència. Implementar cada 1 o 2 anys.

//////// **Resum del projecte**

El projecte Agents de la Salut, pretén (in)formar i conscienciar als joves voluntaris en temes de prevenció i promoció de la salut, específicament en els següents temes:

- ∞ Consums de drogues
- ∞ Sexualitat i relacions afectives
- ∞ Alimentació saludable
- ∞ Habilitats Socials
- ∞ Us de Dispositius mòbils i Xarxes Socials
- ∞ El sexisme en els entorns de festa

El projecte tracta de formar un grup de voluntaris, que esdevingui un grup de treball en temes relacionats amb la promoció de la salut.

Amb la mirada posada en que el grup d'Agents de Salut puguin dissenyar i implementar una campanya preventiva, intentant posar a la pràctica tots aquells temes tractats a les diferents sessions.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 3 /

Aspectes apresos

El col·lectiu veu una oportunitat de formació gratuïta però no s'involucren suficientment perquè no és prioritari per a ells i elles.

Debilitats

Poca participació dels joves fora del seu municipi (el projecte és mancomunat).

Oportunitats

CFGs d'integració social en un municipi proper però no forma part del Pla de drogues.

Fortaleses

Vincle amb els joves i els referents i serveis municipals.

Amenaces

Molta dedicació dels tècnics per a pocs resultats.

Recomanacions per a futures implementacions

Possibilitat de generar grups de caire municipal millor que un sol de mancomunat.

Per a més informació (link del projecte)

<https://serveicritic.wordpress.com/2019/03/13/nova-formacio-agents-joves-de-salut/>

Observacions

Estem pendents de reformular el projecte.

/ 4 /

////////

Nom

SÓC COM TU, ETS COM JO

Població

Mollet del Vallès

Ens responsables de l'execució

Ajuntament de Mollet

Nivell de prevenció

Universal. Campanya contra l'estigma en salut mental

Tipus de població

Persones amb malaltia mental, professionals i departament de comunicació

Context d'aplicació

Comunitat

Pressupost

Sense pressupost. Mitjans propis de la Taula de Salut mental

Nom i contacte de la persona responsable

Anna Novell

//////// **Objectius**

Lluitar contra l'estigma en salut mental, promocionar una bona salut mental i implicar al departaments de comunicació.

//////// **Temporalització**

1 any

//////// **Resum del projecte**

«Sóc com Tu, Ets com Jo», és una campanya de conscienciació ciutadana, centrada en la lluita contra l'estigma en salut mental. Impulsada per la Taula de Salut Mental i Addiccions de Mollet del Vallès, que agrupa diverses institucions autonòmiques i municipals especialitzades, així com fundacions, entitats i persones amb malaltia mental. Va ser implementat a través d'una campanya d'informació i conscienciació per a la ciutadania, en format taula de debat i d'intervencions a la ràdio i la televisió, dedicada cada mes a un tema concret com la depressió, les drogodependències, l'esquizofrènia, la inserció laboral o l'adolescència, entre molts d'altres. El programa, que va tenir una durada d'un any entre el 2012 i el 2013, va aconseguir executar 58 activitats: 9 taules rodones, més de 30 intervencions en programes radiofònics, 7 reportatges a Vallès Visió i la publicació d'una dotzena d'articles a la premsa local.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 4 /

Aspectes apresos

El treball en xarxa és indispensable i multiplica exponencialment qualsevol acció.

Debilitats

El pressupost quan es fa el treball en xarxa Inter departaments i inter institucions, és un problema, no hi ha pressupost conjunt.

Oportunitats

La oportunitat de fer una campanya comunitària amb entitats i persones amb malaltia mental durant un any et permet compartir moltes experiències i aprenentatges.

Fortaleses

La professionalitat i la motivació pel tema dels components de la taula.

Amenaces

El no tenir pressupost comú, vam tirar molt de voluntarietat i ens va ocupar moltes hores de la nostra feina.

Recomanacions per a futures implementacions

Pressupost comú que ens permetes poder fer la campanya amb més tranquil·litat.

Per a més informació (link del projecte)

http://www.bbp.cat/ficha_completa_diba.php?su_idioma=&on=fora

/ 5 /

////////

Nom

CURS D'AGENTS DE SALUT

Població

Calella, Pineda i Tordera

Ens responsables de l'execució

Ajuntament

Nivell de prevenció

Selectiva

Tipus de població

Joves

Context d'aplicació

Comunitat

Pressupost

1.200€

Nom i contacte de la persona responsable

Mar Latorre mmlatorre@pinedademar.org

//////// **Objectius**

Objectiu general:

Formar un grup de treball de joves per a la prevenció i promoció de la salut que desenvolupi diverses actuacions en el municipi amb una metodologia activa d'igual a igual.

Objectius específics:

- ∞ Promoure la salut com a valor necessari i com a recurs i desenvolupament biop-sicosocial.
- ∞ Promoure actituds favorables envers la salut.
- ∞ Potenciar la responsabilitat dels joves en relació a la pròpia salut i la del seu grup d'igual assumint un paper actiu en el manteniment i promoció de la salut.
- ∞ Prendre consciència sobre la influència dels factors socials i ambientals en la salut i sobre les possibilitats reals per fer-los front.
- ∞ Crear un espai de reflexió sobre la salut entre la població jove.
- ∞ Dissenyar campanyes de prevenció i promoció.

//////// **Temporalització**

50 hores

//////// **Resum del projecte**

El Curs de Joves com Agents de Salut pretén formar voluntaris en temes relacionats amb la salut, perquè, posteriorment puguin dissenyar i implementar campanyes per intervenir en el seu grup d'iguals. L'objectiu principal és crear un grup de treball de joves en relació a la prevenció i la promoció de la salut que desenvolupi diverses actuacions al municipi, dins i fora, del centre educatiu.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 5 /

Aspectes apresos

Activitat a realitzar cada 2-3 anys.
Pagada, que els alumnes cobrin.
Conveni amb CFGS.

Debilitats

Dificultats per pagar als alumnes.

Oportunitats

Formació d'igual a igual des del naixement de cada actuació, no només en la implementació sinó també alhora de definir objectius i dissenyar l'actuació.

////////

Nom

TREBALL PREVENTIU EN NOIES ADOLESCENTS: SOM UNA

Població

Palau-solità i Plegamans

Ens responsables de l'execució

Ajuntament

Nivell de prevenció

Universal

Tipus de població

Joves

Context d'aplicació

Escolar i comunitat (Institut i Espai Jove l'Escorxador)

Pressupost

Cost de personal

Nom i contacte de la persona responsable

Elena Maya Amador mayaee@palauplegamans.cat

//////// **Objectius**

- ∞ Crear un espai còmode i segur.
- ∞ Generar un espai d'autoconeixement i cohesió.
- ∞ Generar un espai de debat i d'interès col·lectiu.
- ∞ Fer una tasca de suport i acompanyament.
- ∞ Visibilitzar indicadors de risc en una relació interpersonal.
- ∞ Repensar la sexualitat en clau de gènere.
- ∞ Facilitar la recuperació, identificació i desenvolupament de les competències personals i socials.

//////// **Temporalització**

Sessions setmanals d'una hora i mitja durant tot el curs lectiu.

//////// **Resum del projecte (aspectes centrals, tipus d'activitats)**

El projecte neix a través d'una demanda per part de l'equip psicopedagògic arrel de la preocupació per part d'aquest davant de diferents alumnes noies, que consideren que s'estan exposat, a situacions d'alt risc (sobretot en temes de sexualitat i drogues) amb una curta edat. Aquest projecte es comença desenvolupar a l'Institut; i fruit de la demanda per part de les alumnes de mantenir l'espai, se li dona continuïtat a l'equipament juvenil del municipi.

Aquest projecte pretén crear un espai de treball formatiu que de forma anual s'ofereix des de la Regidoria de Joventut. Aquest espai formatiu posa una mirada àmplia i respectuosa en el grup de persones adolescents que participen d'ell, i a través d'una metodologia activa i vivencial pretén convidar a la reflexió, entorn a la sexualitat i els seus riscos, convidant també a repensar algunes creences.

7 | FITXES D'EXPERIÈNCIES LOCALS

/ 6 /

Aspectes apresos

Les joves donen molt valor a poder tenir un espai de referència amb persones amb les que tenen vincle. Ens hem convertit en un recurs molt important per elles. Els espais de treball que tenen continuïtat en el temps i a on es treballa a partir del vincle, i amb una mirada acollidora són molt més facilitadors per poder fer prevenció (com a mínim primària, i secundària)

Debilitats

Tancaments

Poca coordinació setmanal

Retorn al institut

Reconduir les rodes emocionals

Grup obert

Oportunitats

Aquest espai ens ha donat l'oportunitat de poder fer prevenció en molts temes que atrevissin en el present les seves vides, especialment els que prèviament ja preocupaven a l'equip psicopedagògic, però no només aquests.

Treballar amb elles fora de l'Institut també ha obert l'oportunitat de que es relacionin amb altres joves de perfils molt diferents als seus.

Fortaleses

Continuïtat

Vincle

Espai de seguretat

Famílies

Gestió emocional

Connexió

Resolució de conflictes

Relació de parella

Relació amb altres grups de noies

Joves d'altres centres

Amenaces

L'obertura del grup pot facilitar que hi hagi molt moviment de persones dins d'aquest i dificultin un treball profund sobre determinats temes.

Una altre amenaça pot ser la incapacitat de poder sostenir situacions que es poden esdevenir quan connecten amb els seus estats emocionals.

Recomanacions per a futures implementacions

Tancar el grup durant el curs lectiu.

Ser molt conscients de què el disseny de la sessió pot alterar-se per com estrobi el grup en aquell moment. Cal ser flexible i tenir altres alternatives per poder acompanyar al que s'esdevé en cada sessió.

Donar valor als tancaments i preveure'ls.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cohesió Social,
Ciutadania i Benestar

Gerència de Serveis de Benestar Social

Recinte Mundet. Edifici Serradell Trabal, 4a planta
Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona
Tel 934 022 160 – Fax 934 022 496
gs.benestars@diba.cat - www.diba.cat